

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

GESKIEDENIS V2

NOVEMBER 2010

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 27 bladsye.

1. BRONGEBASEERDE VRAE**1.1 Die volgende Leeruitkomste en Assesseringstandaarde sal in hierdie vraestel geassesseer word:**

LEERUITKOMSTE	ASSESSERINGSTANDAARDE
Leeruitkoms 1 (Geskiedkundige ondersoek)	LEERDERS KAN DIE VOLGENDE DOEN: 1. Formuleer vrae om begrippe vir ondersoek binne die konteks van dit wat bestudeer word, te ontleed. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 2. Verkry toegang tot 'n verskeidenheid toepaslike inligtingsbronne om ondersoek te doen. (Nie vir eksamendoeleindes nie.) 3. Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. 4. Bestudeer inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inbegrip van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis.
Leeruitkoms 2 (Geskiedkundige begrippe)	1. Ontleed geskiedkundige begrippe as maatskaplike boustene. 2. Ondersoek en verduidelik die dinamika van veranderende magsverhoudinge binne die samelewings wat bestudeer word. 3. Vergelyk en kontrasteer die interpretasies en sieninge van gebeure, mense se optrede en veranderings om sodoende onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure.
Leeruitkoms 3 (Vertolking van kennis en kommunikasie)	1. Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistiek omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities. 2. Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument saam te stel met behulp van bewyse uit bronne om die argument te steun. 3. Handhaaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met behulp van getuienis wat verskaf word en onafhanklik verkry word. 4. Dra kennis en begrip op verskillende maniere oor, insluitend besprekings (geskrewe en mondelings) debat, skep van 'n historiese skryfstuk deur die gebruik van verskillende genres, navorsingsopdragte, visuele voorstellings en mondelinge aanbiedings.

1.2 Die volgende vlakke vrae word gebruik om brongebaseerde vrae te assesseer:

VLAKKE VAN BRONGBASEERDE VRAE	
VLAK 1 (V1)	<ul style="list-style-type: none"> • Onttrek toepaslike inligting en data uit die bronne. • Organiseer die inligting logies. • Verduidelik geskiedkundige begrippe.
VLAK 2 (V2)	<ul style="list-style-type: none"> • Kategoriseer geskikte of toepaslike inligtingsbronne wat verskaf word om die vrae wat geopper word, te beantwoord. • Ontleed die inligting en data wat uit 'n verskeidenheid bronne versamel is. • Evalueer die inligtingsbronne wat verskaf word om te besluit of die bronne geskik is vir die taak.
VLAK 3 (V3)	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreteer en evalueer inligting en data uit die bronne. • Ondersoek inligtingsbronne en evalueer die nut van die bronne vir die taak, met inagneming van stereotipes, subjektiwiteit en gapings in die beskikbare getuienis. • Ontleed geskiedkundige voorstellings as maatskaplike konstruksies. • Ondersoek en verduidelik die dinamiek van veranderende magsverhoudings binne die aspekte van samelewings wat bestudeer word. • Vergelyk en kontrasteer interpretasies en sienings van mense se optrede of gebeure en veranderings om onafhanklike gevolgtrekkings te maak oor die optrede of gebeure. • Identifiseer wanneer 'n interpretasie van statistieke dalk omstrede kan wees en ondersoek die gevolgtrekkings wat uit die data blyk krities.

1.3 Die volgende tabel dui aan hoe brongebaseerde vrae geassesseer word:

• By die nasien van alle brongebaseerde vrae moet krediet gegee word vir enige ander geldige en toepaslike standpunte, argumente, bewyse of voorbeelde. • By die toekenning van punte moet aandag gegee word in hoe 'n mate daar aan die vereistes van die vraag voldoen is. • By die nasienriglyne word die vereistes van die vraag (vaardighede waaraan aandag gegee moet word) sowel as die vlak van die vraag in kursiefgedrukte skrif aangedui.

2. UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.1 Die uitgebreide skryfwerk fokus op een van die volgende vlakke:

VLAK VAN VRAAG
<u>Vlak 1</u> <ul style="list-style-type: none">Bespreek of beskryf volgens 'n gegewe argument wat in die uitgebreide skryfwerk-vraag uiteengesit word.Beplan en konstrueer 'n argument op grond van getuienis en gebruik die getuienis om 'n slotsom te bereik.
<u>Vlak 2</u> <ul style="list-style-type: none">Voeg inligting saam om 'n oorspronklike argument te bou en gebruik getuienis om die argument te steun.Staaf en verdedig 'n samehangende en gebalanseerde argument met getuienis.Skryf duidelik en samehangend wanneer jy die argument saamstel.

2.2 Nasien van uitgebreide skryfwerk

- NASIENERS MOET DAAROP LET DAT DIE INHOUD VAN DIE ANTWOORD GELEI SAL WORD DEUR DIE HANDBOEKE WAT BY 'N SPESIFIEKE SENTRUM GEBRUIK IS.**
- KANDIDATE MAG ENIGE ANDER TOEPASLIKE INLEIDING EN/OF SAMEVATTING HÊ AS DIT WAT INGESLUIT IS BY 'N RIGLYN VIR NASIEN VAN 'N SPESIFIEKE OPSTEL.**
- BY DIE ASSESSERING VAN DIE OOP BRONGEBASEERDE VRAE MOET KANDIDATE KREDIET KRY VIR ENIGE ANDER RELEVANTE ANTWOORD.**

Globale assessering van uitgebreide skryfwerk

Die uitgebreide skryfwerk sal holisties (globaal) geassesseer word. Hierdie benadering vereis dat die opvoeder die totale produk as 'n geheel sal bepunt sonder om die samestellende dele individueel te bepunt. Hierdie benadering moedig die leerder aan om 'n individuele mening aan te bied deur gebruik te maak van geselekteerde feitelike bewyse om 'n argument te ondersteun. Daar sal nie van die leerder verwag word om slegs “feite” neer te skryf om 'n hoë punt te behaal nie. Dit sal leerders ook ontmoedig om “modelantwoorde” voor te berei en te reproduseer sonder om die spesifieke vereistes van die vraag in ag te neem. Holistiese nasien van opstelle gee krediet vir leerders se mening, ondersteun deur bewyse. Anders as by inhoudsgebaseerde nasien, word leerders met holistiese assessering nie vir ontoereikende taalgebruik gepenaliseer nie, aangesien die klem op die volgende val:

- Die konstruksie/daarstelling van 'n argument
- Die toepaslike seleksie van feitelike bewyse om sodanige argument te ondersteun
- Die leerder se interpretasie van die vraag

Assesseringsprosedures by uitgebreide skryfwerk

1. Hou die sinopsis in gedagte wanneer die skryfwerk nagesien word.
2. Tydens die eerste deurlees van die skryfwerk moet regmerkies toegeken word vir 'n relevante inleiding (aangedui met 'n kolpunt (bullet) in die nasienriglyne), vir elke hoofmoment (aangedui met 'n kolpunt), 'n relevante slotopmerking (aangedui met 'n kolpunt), bv. 'n antwoord waar daar 5 hoofpunte is, sal daar dus 7 regmerkies wees.
3. Die volgende addisionele simbole kan ook gebruik word:

- Inleiding, hoofaspekte en slotopmerking nie behoorlik gekontekstualiseer nie

- Verkeerde stelling

- Irrelevante stelling

- Herhaling

R

- Analise

A✓

- Interpretasie

1✓

4. Die matriks

- 4.1 **Die gebruik van 'n analitiese matriks vir die assessering van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 7)**

By die nasien van uitgebreide skryfwerk met verwysing na bl. 7, moet die gegewe kriteria in die matriks gebruik word. Beide die inhoud en die aanbieding moet in ag geneem word. 'n Punt word toegeken by die snypunt van die inhoud en aanbieding, gebaseer op die sewe vaardigheidsvlakke.

- 4.1.1 Met die eerste deurlees van die opstel word daar bepaal tot watter mate die hoofmomente gedek is om en die **inhoudsvlak** (op die matriks) vas te stel.

I	VLAK 4	

- 4.1.2 Die tweede deurlees van die skryfwerk sal die vlak (op die matriks) van die **aanbieding** bepaal.

I	VLAK 4	
A	VLAK 5	

- 4.1.3 Ken 'n algehele punt toe met behulp van die matriks.

I	VLAK 4	} 18-19
A	VLAK 5	

- 4.2 **Gebruik van holistiese rubriek vir nasien van uitgebreide skryfwerk (verwys na bl. 8)**

Die gegewe rubriek wat inhoud en aanbieding in ag neem, moet gebruik word by die nasien van uitgebreide skryfwerk.

I en A	VLAK 5	18 - 20
--------	--------	---------

GRAAD 12 ANALITIESE MATRIKS VIR UITGEBREIDE SKRYFWERK: PUNTETOTAAL: 30

	VLAK 7	VLAK 6	VLAK 5	VLAK 4	VLAK 3	VLAK 2	VLAK 1
AANBIEDING	Baie goed beplan en gestruktureer. Goeie sintese van inligting. Goed gebalanseerde argument is ontwikkel. Argument deurgaans volgehou en verdedig.	Goed beplan en gestruktureer. Sintese van inligting. Goed gebalanseerde oorspronklike, onafhanklike argument ontwikkel. Gebruik getuienis om die argument te ondersteun.	Goed beplan en gestruktureer. Ontwikkel duidelike argument. Oorspronklike slotsom bereik op grond van getuienis. Gebruik getuienis om argument te ondersteun. Kom tot onafhanklike slotsom. Gebruik getuienis om gevolgtrekking te ondersteun.	Argument beplan en gestruktureer. Getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom op grond van getuienis Skryfwerk gestruktureerd	Argument beplan en gestruktureer. Sommige getuienis gebruik om argument te ondersteun. Slotsom nie duidelik ondersteun deur getuienis nie.	Poging aangewend om antwoord te struktureer. Grootliks beskrywend/ poging om argument te ontwikkel.	Min sprake van analise en geskiedkundige verduideliking. Antwoord glad nie gestruktureerd nie.
INHOUD							
VLAK 7 Vraag is ten volle beantwoord. Inhoudseleksie ten volle relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is.	27-30	24-26					
VLAK 6 Vraag is beantwoord. Inhoudseleksie relevant tot gedagterigting/ argument wat gevolg is	24-26	23	21-22				
VLAK 5 Vraag grotendeels beantwoord. Inhoud toereikend en relevant.		21-22	20	18-19			
VLAK 4 Vraag herkenbaar in antwoord. Gebreke ten opsigte van inhoud/ irrelevante inhoudseleksie.			18-19	17	15-16		
VLAK 3 Inhoudseleksie hou nie altyd verband met die vraag nie. Weglatings.				15-16	14	12-13	
VLAK 2 Inhoud skraal. Vraag ontoereikend beantwoord.					12-13	11	9-10
VLAK 1 Vraag nie beantwoord nie. Inhoud ontoereikend. Heeltemal irrelevant.						9-10	0-8

GRAAD 12 HOLISTIESE RUBRIEK OM UITGEBREIDE SKRYFWERK TE ASSESSEER (BV. 'N OPSTEL WAT VERWYS NA BRONNE, VERSLAG, NUUSBERIG, ENS.)

VLAK	Indien die kandidaat alle of die meeste van die vaardighede op 'n spesifieke vlak gedemonstreer het, sal die punt relevant tot die kategorie aan hom/haar toegeken word.
7 Uitstekend 80 – 100% 24 – 30 [Uitstekend]	Fokus deurgaans op onderwerp – demonstreer 'n logiese en samehangende progressie tot slotsom Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Groepeer bronne (nie noodsaaklik nie, maar behoort nie 'n lys bronne neer te skryf nie) Demonstreer agtergrondkennis oor die bronne Waar van pas, word teenargumente volledig bespreek Verwys korrek na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperkings van bronne Druk hom-/haarself duidelik uit Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
6 Verdienstelik 70 – 79% 21 – 23 [Baie goed]	Wend goeie poging aan om konsekwent te fokus op onderwerp, maar argument verloor soms fokus Duidelike begrip van die bronne Gebruik alle bronne of die meeste daarvan Selekteer relevante bronne Haal selektief aan Goeie gebruik van relevante bewyse uit bronne Poog om teen-argument te oorweeg Poog om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Goeie uitdrukking Eindig met duidelike fokus op die onderwerp – neem standpunt in (m.a.w. bereik 'n onafhanklike/ oorspronklike slotsom)
5 Substantief 60 – 69% 18 – 20 [Goed]	Poog om te fokus op die onderwerp, maar argument het tekortkominge Begryp die meeste van die bronne Gebruik die meeste van die bronne Selekteer relevante bronne Uitdrukking goed, maar daar is foute Tekort aan diepte in oorhoofse fokus, en verwys nie na een of meer relevante bronne nie As toepaslik, poog om teenargument te oorweeg Oppervlakkig of geen poging om 'n relevansie, vooroordeel, akkuraatheid, beperktheid van bronne te verwys nie Poog om standpunt in te neem (fokus op beperkings, ens.) om onafhanklike gevolgtrekking te maak.
4 Gemiddeld 50 – 59% 15 – 17 [Bevredigend]	Poog om op onderwerp te fokus, maar argument verloor dikwels fokus Gemiddelde begrip van die meeste van die bronne Gemiddelde gebruik van relevante getuieis uit die bronne Gemiddelde poging om teenargument te oorweeg Gemiddelde poging om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne Uitdrukking bevredigend Wend poging aan om standpunt in te neem, maar ernstige gebrek aan skakel met res van opstel Skryfwerk mag neig om bronne te lys en fokus daaraan te haak
3 Toereikend 40 – 49% 12 – 14 [Redelik]	Geringe poging om te fokus op die onderwerp Min begrip van die bronne Sukkel om relevante inligting uit die bronne te lig Geen aanhalings nie – of oor die algemeen irrelevant Wend geringe poging aan om teenargumente te oorweeg Bronne word gelys Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Geringe uitdrukking Geringe poging om standpunt in te neem (sukkel om tot 'n onafhanklike slotsom te kom)
2 Elementêr 30 – 39% 09 – 11 [Swak]	Kan nie op onderwerp fokus nie Kan nie relevante bronne identifiseer nie Geen aanhalings nie – of meestal irrelevant Poog glad nie om teenargument te oorweeg nie Skryfwerk bloot 'n lys van bronne Poog nie om te verwys na relevansie, vooroordeel, akkuraatheid en beperkings van bronne nie Baie swak uitdrukking Swak poging om standpunt in te neem, indien enige
1 Nie behaal nie 0 – 29% 0 – 8 [Baie swak]	Geen poging om op die onderwerp te fokus nie Maak glad nie gebruik van bronne nie Heeltemal irrelevant Skryf bron direk oor Antwoord uiters swak

VRAAG 1: HOE HET DIE INEENSTORTING VAN DIE SOWJETUNIE POLITIEKE GEBEURE IN SUID-AFRIKA BEÏVLOED?

1.1

1.1.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V1 – LU1 (AS3)]*

- Lei tot die einde van die Koue Oorlog
- Die einde van kommunisme
- Die apartheidsregering gedwing om verandering aan te bring
- Gorbachev was oop vir onderhandelinge en hervorming
- ANC verander sy politieke siening - onderhandel met die NP regering
- Enige ander relevante respons

(enige 1 x 2) (2)

1.1.2 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1A – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Lei tot samesprekings tussen SA regering en ANC/ geheime onderhandelinge
- Lei tot geheime samesprekings
- Druk deur die VSA op Suid-Afrika om veranderinge te maak
- Enige ander relevante antwoord

(2 x 2) (4)

1.1.3 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V2 – LO1 (AS3&4); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

- Vrese dat die onderskeie aanhangers dit sal verwerp
- Ondersoekende vergaderings om die pad voorentoe te bepaal
- Vergaderings nie formeel vasgelê nie maar wel 'n poging om 'n middeweg vir die land se uitdagings te vind
- Die ANC was nog 'n verbode organisasie en NP traag om met ANC te onderhandel
- Die land was nog nie gereed om met openbare vergaderings m.b.t. onderhandeling te begin nie
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

1.1.4 *[Onttrekking en interpretasie van bewyse uit Bron 1A – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Kommunisme nie meer gesien as 'n bedreiging nie
- Suid-Afrika nou verplig om met anti-apartheid organisasies te onderhandel en die hervormingsproses te bespoedig
- Suid-Afrika kry geen ondersteuning van haar Westerse bondgenote om die status quo te handhaaf nie
- Persepsie dat die ANC verswak is sonder ondersteuning van die USSR
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2) (4)

1.2

1.2.1 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 1B – V1 – LU1 (AS3)]*

- Einde van Sowjetunie se beheer oor Oos-Europa
- Lei tot die uiteindelijke ineenstorting van die USSR
- Lei tot die ineenstorting van kommunisme
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x 1) (1)

- 1.2.2 *[Onttreking van bewyse uit Bron 1B om tot 'n gevolgtrekking te kom uit Bron 1B – V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*
- ANC nie langer deur die Sowjetunie ondersteun nie
 - Die einde van kommunisme in Rusland
 - Die einde van kommunistiese beheer in Rusland/ wit mense hoef nie langer kommunisme en 'n oornam deur die USSR te vrees nie
 - Verseker ekonomiese stabiliteit/ geen vrees vir nasionalisering
 - Suid-Afrika bly kapitalistiese ekonomie
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 1.2.3 *[Bepaal akkuratuur van bewyse uit Bron 1B – V3 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS2) LU3 (AS2)]*
- Kandidate kan besluit of hulle met die evaluasie saamstem of nie saamstem nie. Hulle moet hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.**
- JA**
- De Klerk se aankondiging het hulle onkant betrap
 - Het Mandela se vrylating verwag, maar nie die ontbanning van ANC nie
 - ANC was nie gereed om met onderhandelinge te begin nie
 - Enige ander relevante antwoord
- NEE**
- Beide die ontbanning van die ANC en die vrylating van Mandela was voorvereistes vir onderhandelinge
 - Bevooroordeelde siening van W de Klerk (2 x 2) (4)
- 1.2.4 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 1B – V3 – LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*
- ANC verplig om die gewapende stryd prys te gee en met onderhandeling te begin/ ANC moes van 'n ondergrondse groep na 'n openbare organisasie verander
 - ANC het geen ander keuse - moes met hulle vyande onderhandel
 - ANC verplig om met die regering van die dag saam te werk om politieke oplossings te vind
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 1.3 *[Vergelyk bewyse uit Bronne 1A en 1B – V3 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*
- Beide bronne verwys na die geleentheid wat De Klerk gehad het om hervorming in te stel en met onderhandeling te begin
 - Bron 1B (Uittreksel 1) verwys na die val van die Berlynse Muur en die geleentheid wat dit De Klerk gegee het om met hervorming te begin
 - Bron 1B (Uittreksel 1) Die NP kon nie langer aanspraak maak dat hulle 'n teenvoeter teen kommunisme was nie
 - Bron 1A – fokus op die beëindiging van die Koue Oorlog – geleentheid vir Suid-Afrika om met onderhandelinge te begin
 - Bron 1A – Onttrekking van die USSR - geen inmenging in die interne sake van Afrika (SA) nie (enige 2 x 2) (4)

1.4

1.4.1 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 1C – V3 – LU1 (AS3); LU (AS2)]*

- ANC die siel van die swart stryd teen onderdrukking
- ANC die brug tussen gebondenheid en vryheid
- Passievol dat die ANC moet voortbestaan om aan die mense se behoeftes te voldoen
- Mislukking van die onderdrukker om die ANC te vernietig
- Voortsetting van die struggle/ enige ander relevante interpretasies
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.4.2 *1.4.2 [Onttrekking en interpretasie van bewyse uit Bron 1C – V1 – LU1(AS3)]*

- Dit was 'n voorwaarde vir onderhandeling
- Bewys dat hy ten gunste van 'n onderhandelde skikking was
- Om politieke konfrontasie te verminder/ intensionele druk
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.4.3 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 1C – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Hulle was deel van die leierskap van die ANC
- Hulle het hul lewens opgeoffer vir die vryheidstryd
- Belangrike deel van enige toekomstige verandering in Suid-Afrika
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

1.4.4 *[Interpretasie en sintese van bewyse uit Bron 1C – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

(a)

- Met woede/ angs/ frustrasie/ onsekerheid reageer
- Het nie die vrylating van hierdie politieke aktiviste verwelkom nie
- Hulle het gevoel dat die NP hulle uitverkoop (enige 1 x 2) (2)

(b)

- Verwelkom die vrylating van hulle leiers
- Bly om hulle helde tuis te verwelkom
- Dit as 'n oorwinning oor die NP beskou
- Sommige kandidate mag noem dat sommige swart Suid-Afrikaners nie ten gunste met die vrylating van hierdie politieke gevangenes was nie (enige 1 x 2) (2)

1.5 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2&3); LU3 (AS2)]*

Kandidate behoort die meeste van die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Die val van die Berlynse Muur/ Kommunisme het die NP en ANC verplig om met onder-handeling te begin
- Die invloed van internasionale anti-apartheid druk op die NP
- SWAPO se oorwinning in Namibië het die NP beïnvloed om met onder-handeling te begin
- USSR het die ANC nie langer ondersteun nie
- VSA sal nie langer die NP-regering ondersteun nie
- NP kon nie langer kommunisme as 'n bedreiging gebruik nie
- ANC was verplig om 'n vryemarkstelsel te oorweeg
- ANC verplig om onderhandelings te oorweeg as 'n stap in die rigting om die land se probleme op te los
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n baie elementêre wyse bv. Toon geen of min begrip van hoe die val van die Berlynse Muur die proses van onderhandelings bespoedig het nie • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf nie 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse meestal relevante en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp bv. Toon begrip van hoe die val van die Berlynse Muur die proses van onderhandelings bespoedig het • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier 	Punte: 3 – 4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreeer 'n deeglike begrip van hoe die val van die Berlynse Muur die proses van onderhandelings bespoedig het • Bewyse hou goed verband met die onderwerp • Gebruik bewyse baie effektief in georganiseerde paragraaf en toon begrip van onderwerp 	Punte: 5 – 6

(6)

1.6 UITGEBREIDE SKRYFWERK

1.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse. Gebruik analitiese en interpretasievaardighede - V1 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik hoe die ineenstorting van die Sowjetunie die weg vir rewolusionêre verandering in Suid-Afrika gebaan het.

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet verduidelik hoe die ineenstorting van die Sowjetunie die weg vir rewolusionêre verandering gebaan het.

UITBREIDING

- Gorbachev se rol in die beëindiging van kommunisme
 - Die instelling van Glasnost en Perestroika in Rusland
 - Die impak van Glasnost en Perestroika op Suid-Afrika
 - De Klerk kon nie langer die argument, dat apartheid die vloed van kommunisme stuit, gebruik nie
 - Verbode politieke organisasies kon nie langer as kommunistiese- geïnspireerde terroriste beskryf word nie
 - De Klerk was verplig om met verbode organisasies soos die ANC te onderhandel
 - Internasionale druk/ sanksies
 - Angola/ Namibië-kwessies
 - Vryheidsbewegings was ook verplig om te onderhandel
 - Die weg gebaan vir onderhandeling met die ANC en sodoende die proses van demokrasie in Suid-Afrika begin
 - Begin met die proses van onderhandeling om apartheid te beëindiging
 - Saamgeval met verskerpte interne druk
 - Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet hulle argument met relevante bewyse afsluit.

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

- 1.6.2 *[Sintiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer – gebruik inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou argument te ondersteun - V2 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS1, 2 &3); LU3 (AS1, 2, 3 &4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet 'n artikel skryf waarin hulle verduidelik hoe eksterne faktore 'n rol gespeel het om die bevrydingsorganisasies en die apartheidge regering saam te bring

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

HOOFASPEKTE

- Inleiding: Kandidate moet bewys hoe Gorbachev se hervormings 'n rol gespeel het om die bevrydingsorganisasies en die apartheidge regering saam om die onderhandelings tafel te bring

UITBREIDING

- Die NP het die ineenstorting van die Sowjetunie as 'n strategies belangrik stap gesien om samesprekings met die ANC te begin - hulle was van mening dat die ANC swak en wanorganiseerd was
- Die ANC was verplig om met die apartheidge regering te onderhandel omdat die Sowjetunie hulle nie meer militêr, rewolusionêr en ekonomies ondersteun het nie
- Sowjetunie se doel – Suid-Afrika moet sy oplossing intern vind
- Die einde van kommunisme – Kubaanse troepe en MK soldate onttrek uit Angola
- Onafhanklikheid in Namiibië – voorloper van onderhandelbare skikking
- ANC nou op sy eie a.g.v. veranderde internasionale klimaat
- Druk van groot moondhede om vir vreedsame oplossing te werk
- Die ANC en apartheidge regering moes vreedsame en werkbare oplossing vind
- Die apartheidge regering het die geleentheid aangegryp om met die ANC te onderhandel omdat hulle van mening was dat die ANC veswak was, omdat die Sowjetunie nie meer rewolusionêre bystand verleen het nie
- Die ANC se behoefte vir wraak en omverwerping moes nou plek maak vir nasiebou
- Beide die NP en ANC moes kennis neem van interne faktore (ekonomiese verval, rasse onrus, finansiële krisis, ens) om die land se toekoms te red
- Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet argument met relevante gevolgtrekking saamvat. (30)

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

[75]

VRAAG 2: HOE HET DIE INEENSTORTING VAN DIE USSR TOT DIE HERVOORSTELLING VAN BENIN (WES-AFRIKA) IN DIE 1990's GELEI?

2.1

- 2.1.1 *[Verduideliking van begrip uit Bron 2A – V1 – LU2 (AS1)]* Marxisme-Leninisme
- Filosofie van Marx en Lenin: 'n Kombinasie van kommunistiese ideologie gebaseer op die teorie van Marx en die praktyk van Lenin
 - Hierdie filosofie gebaseer op die beginsel dat produksie middele deur die staat beheer word.
 - Klaslose gemeenskap
 - Eenpartystaat
 - Beperkte vrye onderneming en winsmotief toegelaat
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 2.1.2 *[Onttrek bewyse uit Bron 2A – V2 – LU1 (AS3)]*
- Val van die Berlynse Muur/ Kommunisme
 - Geen ondersteuning van die Sowjetunie
 - Marxisme- Leninisme ideologie werk nie in Benin nie
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 2.1.3 *[Onttreking van bewyse uit Bron 2A – V2 – LU1 (AS3)]*
- Die Politburo het besluit om Marksisme-Leninisme af te skaf
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 2.1.4 *[Vergelyk bewyse uit Bron 2A – V3 – LU1 (AS3)]*
- Veelparty politieke stelsel het dit moontlik gemaak dat 'n aantal politieke partye aan die verkiesing kon deelneem in 'n verkiesing
 - Marxisme-Leninisme was 'n een party politieke stelsel wat geen ander politieke partye aan die verkiesing laat deel neem het nie
 - Enige ander relevante antwoord (2 x 2) (4)
- 2.1.5 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2A – V2 – LU1 (AS3)]*
- Vreedsame politieke verandering in Benin plaasgevind
 - Buurlande in Afrika het Benin se voorbeeld van demokrasie gevolg
 - Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)
- 2.2
- 2.2.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU (AS3); LU2 (AS3)]*
- Oorgang van demokrasie tot desentralisasie
 - Marxisme-Leninisme na demokratiese veelpartystelsel
 - Presidensiële en parlementêre verkiesings
 - Vryheid van spraak, uitdrukking - media (2 x 2) (4)
- 2.2.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 2B – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*
- Benin se parlementêre verkiesing was regverdig en vry
 - Geen politieke party verbied om aan die verkiesing deel te neem nie
 - Geen internasionale besorgdheid oor die geloofwaardigheid van die verkiesing nie
 - Gelyke behandeling het etniese konflik voorkom
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

2.2.3 *[Haal bewyse uit Bron 2B – V1 – LU1 (AS3&4)]*

- Land het vry en lewendige media geniet
- Grondwetlike hof gestig om as die beskermheer oor die grondwet op te tree
- Geen politieke gevangenes in die land nie
- Geen etniese en maatskaplike geweld
- Demokratiese veelpartystelsel
- Enige ander relevante antwoord (enige 3 x 1) (3)

2.3 *[Vergelyk bewyse uit Bronne 2A en 2B – V3 – LU2 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2)]*

Kandidate moet of Bron 2A of Bron 2B kies. Hulle moet hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

Bron 2A is meer bruikbaar omdat

- Marxisme – Leninisme afgeskaf is
- Nasionale konferensie gehou vir die land se oorgang na 'n veelparty politieke stelsel
- Benin 'n modelstaat wat ander Afrika-lande wil navolg
- Enige ander relevante antwoord

Bron 2B is meer bruikbaar omdat

- Die Marxistiese-Leninistiese regime in 1990 met 'n demokratiese veelpartystelsel vervang
- Burgerlike bevolking d.m.v. 'n vreedsame proses - militêre regime omvergewerp het en 'n demokratiese regering ingestel
- Parlementêre verkiesing regverdig en vry
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

2.4

2.4.1 *[Onttrek bewyse uit Bron 2C – V1 – LU1 (AS3)]*

- Union for the Triumph of Democratic Renewal (UTRD) (1 x 1) (1)

2.4.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 2C – V3 – LU1 (AS3); LU(AS2)]*

Kandidate kan of met die stelling saamstem of nie saamstem nie. Hulle moet hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

JA

- Van die 12 politieke partye wat deelgeneem het het nie een van die partye 'n meerderheid van meer as 19% van die stemme gekry nie
- "n Vorm van koalisie regering was noodsaaklik indien Benin as 'n demokratiese land regeer wil word
- Nie een van die partye het genoeg setels gehad om in beheer van die land te wees nie
- Enige ander relevante antwoord

NEE

Indien kandidate nie saamstem nie, moet hulle hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun (enige 2 x 2) (4)

- 2.4.3 *[Onttrek bewyse uit Bron 2C – V1 – LU1 (AS3)]*
 • 12.1% (1 x 1) (1)
- 2.4.4 *[Bevestig en regverdig bewyse uit Bron 2C – V3 – LU1 (AS3); LU2 (AS2); LU3 (AS2&3)]*
GEREGVERDIG
 • Veelparty demokrasie – alle burgers in Benin kon aan die verkiesing deel neem
 • Alles omvattende regering
 • Dit was 'n burgerlike regering wat alle mense verteenwoordig het
 • President van die land was verantwoordelik aan die mense (land)
 • Verkiesing was vry en regverdig (4)
 • Enige ander relevante antwoord (2 x 2)
- 2.5 *[Vergelyk bewyse uit Bronne 2A, 2B en 2C – V3 – LU1 (AS3) LU2 (AS1,2,3) LU3 (AS 1,2,3,4)]*
 • Bronne 2A,2B en 2C weerspieël demokratiese veranderings in Benin wat vreedsaam verloop het
 • Bron 2C gee 'n aanduiding van die aantal partye wat aan die verkiesing deelgeneem het
 • Bron 2B – geen bewyse van etniese en maatskaplike geweld, verkiesing het vreedsaam verloop
 • Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 2.6 *[Interpretasie, analise, en sintese van bewyse uit alle bronn – V3 – LU1 (AS 3 and 4), LU2 (AS1,2,3) LU (AS 1,2,3,4)]*

In hulle antwoord moet kandidate die redes verskaf hoe die geskrewe bronne die statistiese inligting aanvul.

- Veelpartystelsel -/ 12 partye neem deel
- Vrye en regverdige verkiesing
- Mense kon enige party kies om te regeer
- Name van die partye blyk verskillende etniese groepe te verteenwoordig
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n baie elementêre wyse bv. Toon geen of min begrip van die verband tussen statistiese en geskrewe bronne nie • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf nie 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse meestal relevante en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp bv. Toon begrip van die verband tussen statistiese en geskrewe bronn • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier 	Punte: 3-4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreeer 'n deeglike begrip van die verband tussen statistiese en geskrewe bronne • Bewyse hou goed verband met die onderwerp • Gebruik bewyse baie effektief in georganiseerde paragraaf en toon begrip van onderwerp 	Punte: 5-6

(6)

2.7 UITGEBREIDE SKRYFWERK

2.7.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse – gebruik analitiese en interpretasievaardighede - V1 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik hoe die ineenstorting van die USSR bygedra het tot die hervoorstelling van Benin in die 1990's.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit.

Inleiding: Kandidate moet verduidelik waarom Benin ten gunste van hervoorstelling in die 1990's was

UITBREIDING

- Val van die Berlynse Muur
 - Ontmoeting met die Politburo
 - Kerekou het 'n konferensie in 1989 gehou
 - Die land se oorgang tot 'n veelparty politieke stelsel
 - Benin 'n modelstaat vir demokrasie
 - Datum vir verkiesing vasgestel
 - Oordrag van mag van Kerekou na burgerlike bevolking
 - Groei in die aantal politieke partye
 - Verkiesing van 1991
 - Gevolge van die verkiesing
 - Enige ander relevante antwoord
-
- Samevatting: Kandidate moet argument met relevante samevatting afsluit

(30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

- 2.7.2 *[Sintiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer – gebruik inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou argument te ondersteun - V2 – LU1(AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet 'n verslag skryf waarin hulle verduidelik hoe Benin die leier vir demokratiese verandering in Afrika geword het. Behoort klem te lê op politieke eienskappe. Kandidate kan ook na ekonomiese en maatskaplike aspekte verwys.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

Inleiding: Kandidate moet verduidelik hoe Benin die leier vir demokratiese verandering in Afrika geword het.

UITBREIDING

POLITIES

- Goeie regering en deursigtigheid
- Ontbloot korrupsie in die staatsdiens
- Respekteer die landswette
- Volg demokratiese beginsels – vry en regverdig verkiesings
- Respek en verdraagsaamheid teenoor opposisie
- Ontmoeting met die Politburo
- Kerekou het 'n konferensie in 1989 gehou
- Verkiesing van 1991
- Gevolge van die verkiesing
- Enige ander relevante antwoord

MAATSKAPLIK

- Fokus op onderwys en gesondheidskwessies
- Handhawing van basiese menseregte
- Spreek werkloosheid en behuising aan
- Verhoog basiese lewenstandaarde – meer mense kan bydrae tot ekonomie maak
- Enige ander relevante antwoord

EKONOMIES (bv. Handhaaf gesonde regering – skep stabiele politieke klimaat; Bekom buitelandse beleggings; Volg kapitalistiese markbeginsels (kapitalisme)

- Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet argument met relevante samevatting afsluit

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser

(30)
[75]

VRAAG 3: HOEKOM WAS NELSON MANDELA SE VRYLATING 'N KEERPUNT IN SUID-AFRIKA SE GESKIEDENIS?

3.1

3.1.1 *[Onttrek bewyse uit Bron 3A – V1 – LU1 (AS3&4); LU3 (AS2&3)]*

(a)

- Die verbod op die ANC, PAC, SAKP en 'n aantal kleiner partye sal opgehef word
- Politieke gevangenes sal vrygelaat word
- Media noodmaatreëls en onderwys noodmaatreëls sal opgehef word
- Noodmaatreëls op 33 organisasies sal verwyder word (enige 3 x 1) (3)

(b)

- Bewys dat hy opreg was m.b.t. hervorming in Suid-Afrika
- Hom verbind tot onderhandeling met anti-apartheidsorganisasies
- Weg gebaan vir onderhandeling
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.2 *[Interpretasie van bewyse uit 3A – V2 – LU1 (AS3&4); LU (AS2)]*

- Lewis van die KP oortuig dat De Klerk witmense verraaie het
- Die Afrikaner aan die ANC en ander anti-apartheidsorganisasies (SAKP) uitverkoop
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.1.3 *[Analise en Interpretasie van bewyse uit Bron 3A – V2 – LU1 (AS3); LU3 – (AS2& 3)]*

- Verwys na die Afrikaner se stryd vir selfregering vanaf die dae van die Groot Trek en twee Anglo-Boereoorloë (SA Oorlog)/ Britse
- Dit was noodsaaklik vir die Afrikaner om weereens die stryd op te neem vir selfregering/ onafhanklikheid
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

- 3.2 *[Vergelyk Perspektief 1 en 2 uit Bron 3A – V2 – LU1 (AS3); LU3 – (AS2& 3)]*
Kandidate behoort na beide perspektiewe te verwys. Hulle moet hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

Perspektief 1

- Om geregtigheid/ kredietwaardigheid van Suid-Afrika in die oë van die wêreld te herstel
- Die vrylating van Mandela was baie kritiek vir die proses van onderhandelinge
- Bekommernisse oor die land en al sy mense van groter belang as een politieke party
- Verandering was onvermydelik en noodsaaklik indien hy die land vir die Afrikaner wil red
- Beperkte inligting op Mandela se rol
- Enige ander relevante antwoord

Perspektief 2

- Kortsigtige politieke siening van sommige Afrikaners wat aan 'n minderheidsparty behoort
- Onbewus van internasionale verandering en wêreldwye tendense op politieke gebied
- Mandela kon die vrese van die Afrikaners aanspreek
- Die vrylating van Mandela verhoog die vrees onder Afrikaners
- Beperkte inligting op Mandela se rol
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2)

(4)

3.3

- 3.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – V2 – LU1 (AS3); LU3 – (AS2& 3)]*

- Mandela se eerste treë as 'n bevryde Suid-Afrikaner
- Die vrylating van Nelson Mandela – historiese gebeurtenis
- ANC vroeër verbode organisasie en nou erkenning kry
- Gebalde vuus -oorwinning oor onderdrukking/swartmag saluut
- Uitdrukking van die mag van die mense
- Enige ander relevante antwoord

(enige 2 x 2)

(4)

- 3.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3B – v2 – LU1 (AS3)]*

- Gelukkige / vrolike stemming
- Feestelike stemming
- Enige ander relevante antwoord

(enige 1 x 2)

(2)

3.3.3 *[Gebruik foto's – bepaal bruikbaarheid van bewyse uit Bron 3B – V3 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS2&3); LU3 (AS2)]*

Kandidate moet beide Foto's 1 en 2 gebruik en hulle antwoord met redes(bewyse) ondersteun

FOTO 1

- Primêre bron
- Vaslegging van die oomblik toe Mandela uit die Victor Verster gevangenes vrygelaat is
- Verskaf belangrike inligting oor hoe Mandela reageer het toe hy vrygelaat is
- Enige ander relevante antwoord

FOTO 2

- Primêre bron
- Vaslegging van hoe gewone Suid-Afrikaners op Mandela se vrylating reageer het
- Bewys van hoe die media en mense op Mandela se vrylating reageer het
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4

3.4.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3C- V2- LU1 (AS3 and 4), LU2 (AS 2) LU3 (AS 1, 4)]*

- Mandela was in die gevangenes vir 27 jaar
Die nasionale/ internasionale gemeenskap inlig oor die historiese gebeurtenis
- Om te luister na wat hy te sê het oor Suid-Afrika se toekoms
- Historiese oomblik/ keerpunt in SA-geskiedenis
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4.2 *[Onttrek bewyse uit Bron 3C – V2 – LU1 (AS3)]*

- Gevul met emosies
- Hulle is weer hervereinig
- Opgewonde
- Gevoel van vasberadenheid/ optimisme
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

3.4.3 *[Onttrekking van bewyse uit Bron 3C –V2 – LU1 (AS3); LU2 (AS2)]*

- Waarskuwing oor chaos in middestad
- Hulle het besluit om 'n nuwe roete te soek om Mandela na die middestad te vervoer
- Het sekuriteitswagte ingelig gehou oor Mandela se aankoms
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.4.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 3C – V3– LU1 (AS3&4); LU2(AS2); LU3 (AS2&3)]*

- Manuel was kwaad/ skaam/ verleë omdat hulle Mandela verloor het
- Manuel het sy kommer uitgespreek oor die gevolge indien hulle Mandela verloor het
- Bang dat die geskiedenis hom negatief sou beoordeel
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

3.4.5 [Vergelyk bewyse uit Bron 3C – V3 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS2&3); LU3 (AS2&3)]

- Beide uittreksels stem ooreen i.s. inligting oor die vrylating van Mandela
- Beide uittreksels stem ooreen i.s. die feesvieringe/ opgewondenheid rondom Mandela se vrylating
- Beide uittreksels is weergawes deur ooggetuies
- Beide uittreksels toon dat UDF-aktiviste betrokke was
- Beide uittreksels gee inligting oor die groot skare en sekuriteismaatreëls
- Enige ander relevante antwoord

(2 x 2) (4)

3.5 [Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronn - V3- LU1 (AS3 en 4), LU2 (AS1, 2, 3) LU3 (AS 1, 2, 3, 4)]

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Vrylating van Mandela het die weg gebaan vir onderhandeling
- Vroeëre vyande bymekaar gebring
- Plan van aksie vir toekomstige Suid-Afrika belê
- Internasionale gemeenskap het positief op Mandela se vrylating reageer
- Reaksie van regtervleuel
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAKE 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n baie elementêre wyse bv. Toon geen of min begrip van die betekenis van Mandela se vrylating op Suid-Afrika • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf nie 	Punte: 0 – 2
VLAKE 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse meestal relevante en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp bv. Toon begrip van die betekenis van Mandela se vrylating op Suid-Afrika • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier 	Punte: 3-4
VLAKE 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreeer 'n deeglike begrip van die betekenis van Mandela se vrylating op Suid-Afrika • Bewyse hou goed verband met die onderwerp • Gebruik bewyse baie effektief in georganiseerde paragraaf en toon begrip van onderwerp 	Punte: 5-6

(6)

3.6 UITGEBREIDE SKRYFWERK

- 3.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse. Gebruik analitiese en interpretasievaardighede - V1 – LU1 (AS3 and 4); LU2 (AS1, 2 and 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

In die skryf van hulle opstel moet kandidate hulde bring aan die rol wat Nelson Mandela, in die vorming van 'n demokratiese bestel in Suid-Afrika, in 1994 gespeel het.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet klem lê op Mandela se rol in die skepping van 'n klimaat vir 'n onderhandelbare skikking.

UITBREIDING

Fokus op Mandela se rol in die volgende sleutel historiese gebeure en keerpunte:

- Die proses van onderhandeling (bv. Groote Schuur Minuut, Pretoria Minuut)
- Afskaffing van gewapende stryd
- KODESA1 en 2
- Rekord van Verstandhouding
- Toename in geweld (bv Boipatong, Bisho, ens.)
- Sluipmoord op Hani - oproep op kalmte, aanval op Wêreldhandelsentrum, ens.
- 1994 verkiesing –stem in KZN
- Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet argument met relevante samevatting afsluit (30)

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

- 3.6.2 [*Sintiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer- gebruik inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou antwoord te ondersteun.*
V2 – LU1 (AS 3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]

SINOPSIS

Kandidate moet standpunt inneem. Hulle moet aandui of hulle met die stelling saamstem of nie saamstem nie. Kandidate moet die belangrike gebeure wat tussen 1990 en 1994 ontvou het, bespreek.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

- Inleiding: Kandidate moet standpunt inneem en aandui hoe hulle hulle argument gaan ondersteun.

UITBREIDING

- Interne druk
- Eksterne druk
- Proses van onderhandeling (bv., Groote Schuur Minuut, Pretoria Minuut)
- KODESA1 en 2
- Rekord van Verstandhouding
- Toename in geweld (bv. Boipatong, Bisho, ens.)
- Sluipmoord op Hani, aanval op Wêreldhandelsentrum, ens.
- 1994 verkiesing
- Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet argument met relevante samevatting afsluit.

(30)
[75]

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

VRAAG 4: HET DIE WAARHEIDS-EN VERSOENINGSKOMMISSIE (WVK) DAARIN GESLAAG OM SUID-AFRIKA VAN SY VERDEELDE VERLEDE TE GENEES?

4.1

4.1.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4A – V1 – LU1 (AS3)]*

- Hulle het lede van hulle familie, wat deur die apartheidsregime vermoor is, verloor
- Hulle sou voor die WVK getuig/ rede vir die WVK
- Growwe skending van menseregte
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.1.2 *[Interpretasie bewyse uit Bron 4A – V1 – LU1 (AS3)]*

- Daar was baie geweld in hierdie lande
- 'n Aantal aktiviste is of vermoor of het net verdwyn
- In teenstelling met hierdie lande het Suid-Afrika 'n vreedsame oorgang beleef
- Massamoord/ etniese moord/ burgeroorlog/ godsdienstige geweld
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.1.3 *[Bepaal die beperkings van bewyse uit Bron 4A – V2 – LU1 (AS3&4)]*

- Verwys nie na die WVK se mislukkings nie
- Weerspieël slegs een kant van die werk van die WVK/ vooroordeel/ nie realistiese siening
- Tutu fokus slegs op die positiewe aspekte van die WVK
- Gebrek aan genoeg inligting in bron/ bron te kort
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

4.2

4.2.1 *[Onttrekking en interpretasie van bewyse uit Bron 4B – V2 – LU1 (AS3)]*

- Haar man is deur apartheids agente vermoor
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.2.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 4B – V3 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS2); LU3 (AS2&3)]*

Kandidate moet besluit of die stelling geregverdig of nie geregverdig is nie. Hulle moet hulle antwoord met relevante bewyse ondersteun.

GEREGVERDIG

- Sy is geregverdig - dit het lank gevat om uit te vind wat met haar man gebeur het
- Sy was onseker oor die WVK, maar wou ook die waarheid hoor
- Sy was onseker of geregtigheid sou geskied
- WVK beklemtoon versoening en nasiebou ten koste van individuele families
- Enige ander relevante antwoorde

NIE GEREGVERDIG

- Sy was skepties oor die WVK
- Mense het vrywillig getuig/ baie mense was bereid om te getuig
- Daar is tydens onderhandeling op die WVK besluit om versoening te bring
- Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)

- 4.2.3 *[Bepaal die bruikbaarheid van bewyse uit Bron 4B – V3 – LU1(AS3&4); LU2 (AS2); LU3 (AS2&3)]*
- Getuig oor die WVK en slagoffers
 - Toon hoe slagoffers oor die WVK gevoel het
 - Verskaf inligting dat sy 20 jaar vir die waarheid gewag het
 - Bied die geleentheid vir verdere navorsing oor apartheid se gruweldade
 - Enige ander relevante antwoord (enige 2 x 2) (4)
- 4.3
- 4.3.1 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4C – V2 – LU1 (AS3&4); LU3 (AS3)]*
- Haar seun se dood die rede dat daar geen broodwinner is nie
 - Geen manier om 'n inkomste te verdien en sodoende die familie te onderhou
 - Emosioneel en geestelik geknak/ hartseer/ een familielid beseer dan raak dit die hele familie
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 4.3.2 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4C - V2 - LU1 (AS3)]*
- Hy was nie bereid om die skuldiges vir sy seun se dood te vergewe nie
 - Hy was teleurgesteld dat die regering hom nie finasieel ondersteun het nie
 - Hy was nie verbaas nie en het geen woede getoon nie
 - Hy wou geregtigheid en erkenning vir sy seun gehad het
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 4.3.3 *Interpretasie van bewyse uit Bron 4C - V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2&3)]*
- Uys het die WVK as 'n front vir die ANC beskou
Uys het nie die konsep van een nasie in 'n veelrassige land ondersteun nie
 - Uys het die WVK as 'n poging om die geskiedenis te herskryf beskou
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 3) (3)
- 4.3.4 *[Interpretasie van bewyse uit Bron 4C - VL2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2&3)]*
- Die hele wêreld van sy lyding vertel
 - Sedert 1994 is daar nog niks gedoen om sy lewe te verbeter nie
 - Hy wou geregtigheid en erkenning vir sy seun gehad het
 - Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)
- 4.3.5 *[Bepaal die verskil in bewyse uit Bron 4C – V3 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS3); LU3 (AS2)]*
- Kandidate moet na beide sienings verwys**
- Mlangeni en Sithole het namens hulle kinders gekom omdat hulle slagoffers van onderdrukking deur die staat was/ Mlangeni en Sithole wil die waarheid agter die moord op hulle kinders hoor
- Teenoorgestelde standpunte:
- Uys bekommerd omdat die Afrikaner-gemeenskap nie deel van die een-nasie konsep wil wees nie/ Uys beskou WVK as politieke instrument van die ANC
 - Enige ander relevant antwoord (2 x 2) (4)

4.4

4.4.1 *[Interpretasie van bewyse uit Brone 4C – V2 – LU1 (AS3); LU3 (AS2)]*

- Blanke Suid-Afrikaners wil nie hoor wat in die apartheidsjare gebeur het nie/ ontkenning
- Blanke Suid-Afrikaners is oorval met stories van menseregteskendings
- Bespotting van die WVK
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

4.4.2 *[Interpretasie en analise van bewyse uit Bron 4C - V2 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS2&3); LU3 (AS2&3)]*

Kandidate moet aandui of die opskrif waar of onwaar is en hulle antwoord met relevante redes ondersteun.

Waar

Volgens die spotprent word die volgende geïmpliseer

- Blanke Suid-Afrikaners het geen belang by gruweldade wat tydens die apartheid-era gepleeg is nie/ kon nie van die waarheid wegkom nie
- Toon dat Blanke Suid-Afrikaners nie besorgd oor die nagevolge van apartheid op die meerderheid van die bevolking is nie
- Om die bos gelei rakende die gruweldade van die regering
- Enige ander relevante antwoord

Onwaar

- Kan bevooroordeelde siening wees
- Veralgemening van alle blankes
- Enige ander relevante antwoord (enige 1 x 2) (2)

4.4.3 *[Bepaal of bewyse bevooroordeel is- uit Bron 4C – V2 – LU1 (AS3&4); LU2 (AS3); LU3 (AS2&3)]*

- Toon die houding van blanke Suid-Afrikaners t.o.v. die WVK
- Alle getuieis wat voor die WVK gehoor is het in die vullisblik beland omdat hooggeplaasde politici en generaals van die regering, nie die proses ondersteun het nie
- Enige ander relevante antwoord (1 x 2) (2)

4.5 *[Interpretasie, analise en sintese van bewyse uit alle bronne – v3 – LU1 (AS 3 en 4), LU2 (AS 1,2,3) LU3 (AS 1,2,3,4)]*

Kandidate behoort die volgende aspekte in hulle antwoord in te sluit:

- Die waarheid oor gruweldade het uitgekóm
- Slagoffers het die skuldiges van aangesig tot aangesig ontmoet
- Geheime grafte is geïdentifiseer en uitgewys
- Skuldiges wat aan die vereistes voldoen het het amnestie ontvang
- Reënboognasie is gebore
- Rasseverhoudings het verbeter
- Ou wonde oopgekráp
- Die waarheid het nie altyd geseëvier nie
- Geen geregtigheid nie/ Slagoffers wat aan kriteria voldoen het, het vergoeding gekry
- Enige ander relevante antwoord

Gebruik die volgende rubriek om 'n punt toe te ken:

VLAK 1	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik bewyse op 'n baie elementêre wyse bv. Toon geen of min begrip van die impak van die WVK • Gebruik bewyse gedeeltelik om oor onderwerp te skryf of kan glad nie oor onderwerp skryf nie 	Punte: 0 – 2
VLAK 2	<ul style="list-style-type: none"> • Bewyse meestal relevante en hou in 'n groot mate verband met die onderwerp bv. Toon begrip van die impak van die WVK • Gebruik bewyse op 'n baie eenvoudige manier 	Punte: 2-4
VLAK 3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik relevante bewyse bv. Demonstreeer 'n deeglike begrip van die impak van die WVK • Bewyse hou goed verband met die onderwerp • Gebruik bewyse baie effektief in georganiseerde paragraaf en toon begrip van onderwerp 	Punte: 5-6

(6)

4.6 UITGEBREIDE SKRYFWERK

- 4.6.1 *[Beplan en konstrueer 'n argument gebaseer op bewyse. Gebruik analitiese en interpretasievaardighede - V1 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet verduidelik of die WVK daarin geslaag het/ nie geslaag het nie/ gedeeltelik geslaag het om Suid-Afrika van sy verdeelde verlede te genees.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

Inleiding: Kandidate moet standpunt inneem en aandui hoe hulle die gedagterigting gaan ontwikkel.

UITBREIDING

- Stigting / doel van die WVK
- Rasseverhoudings het verbeter
- Geen onderdrukking van een ras deur 'n ander
- Wet van die gereg versterk
- Parlement het versuim om sy rol te speel
- Grondwet word deur almal respekteer
- Respek vir menswaardigheid
- Krap ou wonde oop
- Waarheid het nie altyd geseevier nie
- Geen geregtigheid nie/ Slagoffers wat aan kriteria voldoen het, het vergoeding gekry
- Beperkte mandaat
- Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet argument met relevante samevatting afsluit

(30)

Kandidate moet bespreek of die WVK suksesvol was om SA van sy verdeelde verlede te genees

Gebruik die matriks op bladsy 6 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesseer.

- 4.6.2 *[Sintiseer inligting om 'n oorspronklike argument te konstrueer – gebruik inligting uit die bronne en jou eie kennis om jou argument te ondersteun - v2 – LU1 (AS3 en 4); LU2 (AS1, 2 en 3); LU3 (AS1, 2, 3 en 4)]*

SINOPSIS

Kandidate moet 'n verslag skryf oor hoe die WVK eenheid en nasionale versoening bewerkstellig het.

HOOFASPEKTE

Kandidate moet die volgende aspekte in hulle antwoord insluit:

Inleiding: Kandidate moet die aard, oorsake en omvang van menseregte-skendings deur beide kante bespreek.

UITBREIDING

JA

- Stigting / doel van die WVK
- Nasionale eenheid deur verhoor bevorder
- Oorsake van menseregte skendings a.g.v. apartheidsbeleid geïdentifiseer.
- Beide kante van die stryd het voor die WVK verskyn: Bevrydingsbewegings en regering
- Amnestie- skuldiges bereid om te getuig
- Slagoffers het die waarheid gehoor oor wat werklik tydens die apartheidregime gebeur het
- Baie vermiste slagoffers is uitgeken, grafte opgespoor en aan families teruggegee om hulle te herbegrawe
- Enige ander relevante antwoord
- Samevatting: Kandidate moet argument met relevante samevatting afsluit.

Sommige kandidate kan aandui dat die WVK nie nasionale eenheid en versoening gebring het nie

Gebruik die matriks op bladsy 7 van hierdie dokument om hierdie uitgebreide skryfwerk te assesser.

(30)
[75]

TOTAL: 150